

פרוטוקול מס' 144/ג

מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ד', ג' באלול תשי"ד -
שעה 08.50 - 1.9.54

נוכחים:

- י. גורדי - היו"ר
- י. בר-יהודה
- י. בדר
- ש. בז'רנו
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- ח. לסדן
- א. כהן
- א. סטופס
- ז. שפר

מוזמנים:

- מר ארנון - מטעם האוצר
- מר טורוקר - מטעם האוצר
- מר קיטרון - משרד המשפטים
- מר טפיר - המנהל הכללי של משרד האוצר
- מר ספיבק - משרד האוצר
- מר בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:

הקציב הפיתוח לשנת 1954/55.

היו"ר י. גורדי:

עקב הדיון בטעיף החשטל הובאה הצעה ע"י חבר הכנסת הרצפלד על השתתפות במיליון לירות בקרן שתטפל בהרחבת רשת החשטל בישובי-עולים. הוועדה סיכמה לפנות לשר האוצר ולהגיד שהיא לא מצאה לכך פתרון במסגרת התקציב, אולם מפנה את תשומת לבו של השר לבעיה זו, ומבקשת ממנו לפצוא פתרון לכך.

ענין שני: - בכנסת נתעוררה לפני זמן-מה בעיית הטעבורות והחלפת הברונות והפחונים במבנים. ועדת-המשנה שנבחרה לענין זה הניחה את טסקנותיה על שולחן הכנסת. נודע שעומדים לקצץ בתכנית זאת, וסתוך 11 אלף לירות שהיו מוקצבים לה, עומדים להעביר 1500 לירות לשיכון עולי טוניס. חלק מחברי הוועדה התנגדו לכך. הוחלט להשלים בענין זה את הדיון בוועדת הכספים.

בענין מקלטים קיבלנו הצעה כיצד לכסות את הסכום של 250 אלף לירות. הצבענו כבר אל כל סעיפי התקציב, אולם החלטנו שבמידה ויבואו הצעות מקבילות מצד חברי הוועדה שלא היו נוכחים בישיבה הקודמת - נצביע על אותם סעיפים שנית.

תעשייה ומלאכה

י. בר-יהודה:

במקום כל הסעיפים המפורטים לתעשייה-מתכת ותעשייה כימית, אני מציע נוסח כזה:
להשלמת ספעלים לפי רשימה שתאושר על-ידי ועדת הכספים של הכנסת - 2 מיליון. להשלמת ציוד ספעלים, לפי רשימה שתאושר על-ידי ועדת הכספים של הכנסת - 3,400,000 לירות. למתן תעשייה קואופרטיבית של הטקסטיל למצור גלם מחומר גלם הנוצר בחקלאות - מיליון לירות. למפעלים חדשים במצור חדשים - מיליון לירות. רזרבה למפעלים חדשים באזורים חדשים, להוצאה במישר וועדת הכלכלה של הכנסת - 2,540,000 לירות. לבנק למלאכה, אני מציע במקום 100,000 - 250,000 לירות.

י. בר-יהודה:

סאחר שהחלוקה כפי שהיא טופיעה בהצעת התקציב איננה ברורה - אני מציע סכום כולל, ודיון טעמי בוועדה בכל מקרה. ניסוקים מפורטים אביא טעל במת הכנסת.

אני מתנגד להצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה.

היו"ר י. גורדי:

החלט: הצעותיו של חבר הכנסת בר-יהודה - לא נתקבלו

הסתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה

י. בדר: בסעיף "בנק למלאכה", אני מציע להוסיף 500,000 לירות, בהפחתה יחסית של יתר הסעיפים של התקציב לתעשייה ומלאכה.

כטו-כן אני מציע להוריד לירה אחת

ב"הון חוזר ליצוא".

החלט: הצעותיו של חבר הכנסת בדר לא נתקבלו

הסתייגות לחבר הכנסת בדר.

פרק תעשייה ומלאכה לפי הצעת הממשלה - נתקבל

מוצגות ומכרות

י. בדר: אני מציע להפריט 300,000 לירות באופן יחסי מכל הפרטים להעברת טושבן של כל החברות הממשלתיות העוסקות בפיתוח הנגב ובניצול אוצרותיה, הנהלתן ועיקר המנגנון שלהן, מלבד חבר העובדים בטפעליהן (כגון: טחצבי ישראל, חברת המשלג, חברת הפוטופטים וכו') לבאר-שבע.

אני מצטרף להצעה זו.

י. בר-יהודה:

אני מבקש לא להכניס סעיף זה כעת. לא שטענו בענין זה חוות-דעת מצד האוצר, ולא היתה לנו שהות לדון בענין. אני מציע במקום זה להפנות את תשומת-לב הממשלה להצעה שהוצעה כאן.

היו"ר י. גורדי:

החלט: לקבל את הצעתו היו"ר.

ח ש מ ל

אני מציע להוריד לירה אחת מסעיף זה.

י. בדר:

י. בר-יהודה: אני מציע לקבל את הצעתו של חבר הכנסת הרצפלד, ומ-5 מיליון לירות הלוואה לחברת החשמל, להוריד מיליון לירות לקרן הלוואות לשם הרחבת רשת החשמל בישובים חקלאיים, ובייחוד בישובי-עולים.

החלט: לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה

הסתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה

לא לקבל את הצעת חבר הכנסת בדר

הסתייגות לחבר הכנסת בדר.

ועדת הכספים
1.9.54

א.ג.

מאיזה תקציב קונה הממשלה סבירות של
חברת החסטל?

י. גדר:

אבדר זאלה זאת, ואטיב עליה אחר-כך.

טר ארגון:

החלטות: לקבל את הצעת הממשלה בסעיף החסטל.

תעלת הירדן

בסעיף זה אני מציע להוסיף חצי מיליון
לירות.

י. בר-יהודה:

אני מציע להוסיף לטיוח העבודות בערוץ
הירדן בסך שנת התקציב השוטפת -
500,000 לירות - על-ידי הפחתה מתקציב בניינים ממשלתיים.

י. גדר:

החלטות: לא לקבל את הצעת הממשלה של חברי הכנסת
בדר ובר-יהודה.

לקבל את הצעת הממשלה בסעיף תעלת הירדן.

הסתייגות לחברי הכנסת בדר ובר-יהודה.

תחבורה

האם הסעיף של החזקת מסודים ויועצים
טכניים שייך לתקציב הפיתוח?

י. בר-יהודה:

כן.

טר ארגון:

אני מציע: מעגן הדיג, כביש עוקף ספעל
הדיג, החזקת מסודים ויועצים טכניים -

י. בר-יהודה:

בסעיף רכישת ציוד לרכבת אני מציע להוריד

למחוק את הסעיפים האלה.

100,000 לירות.

אני מציע להוריד לירה אחת מסעיף בטלים,
ולירה אחת מסעיף הרכבת.

י. גדר:

החלטות: לא לקבל את הצעותיו של חבר הכנסת בר-יהודה.

לא לקבל את הצעותיו של חבר הכנסת בדר.

הסתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה

לחבר הכנסת בדר.

דרכים

בסעיף הרחבת דשת הטלפונים, הנחת כבלים
בתל-אביב, ירושלים וחיפה, וקווים נוספים
למסלולים - אני מציע להוריד 250,000 לירות, ולהוסיף סכום זה לסעיף
התקנת קשר טלפוני עם כל ישובי הספר.

י. בר-יהודה:

באותן הנקודות בהן אין טלפונים - יש
בדרך כלל רדיו-טלפון.

י. גדר:

אולם אני מדבר על התקנת טלפון בכל
ישובי-הספר.

י. בר-יהודה:

א.ב.

החלטות: לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה.

לקבל את פרק הדו"ח כסוצע על-ידי הממשלה.

המתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה.

שינוי

י. בר-יהודה:

ב"שיכון עולים", האם הכוונה היא לעולים שכבר באו, או לעולים שיבואו? אני מבין שאם ישנה התנגדות להוריד מהסכום שהוקצב למטרת שיכון עולים 1500 ליהודי לשיכון עולי טורקיה שיעוד יבואו - הרי כוונת הסעיף היא, אפוא, שיכון עולים שכבר ישנם. לדעתי תקציב הפיתוח חייב להביא בחשבון את אותם העולים שיעוד יבואו השנה, בייחוד אם מתכוונים לעלייתם של יהודי אפון-אפריקה.

אני מציע להוסיף 1500 יחידות שיכון - 3,750,000 לירות - לשיכון עולים העתידיים לבוא.

ד. שפר:

אני מתנגד להצעה זו, אולם אין אנו יכולים להצביע נגדה, אני מציע שהוועדה תפנה את השוטט לב הממשלה לכך שתוך ימי הפגרה נקיים ישיבה, בהשתתפות באי-כוח הממשלה, בה נשמע על התכניות לקליטת העלייה החדשה, ועל מיסון תכניות אלו.

ה. יור' י. גורדי:

הצעת היא: "הבעיה בתעודת הוועדה הכספיים הוועדה לא מצאה לבעיה זו פתרון בתחומי התקציב הנוכחי בהיקף יותר רחב, ומבקשת מהממשלה את תכניות ואת תכניות הסוכנות בענין זה".

א. כהן:

אני מטעים להצעת היו"ר, אולם בלי הטלים "לא מצאה פתרון". טלים אלה עלולות ליצור את הרושם כאילו חיפשה הוועדה פתרון ולא מצאה, בעוד שלמעשה לא בסינו אפילו לחפש פתרון במסגרת תקציב זה.

ה. הרצפלד:

אני מציע לדאוג קודם-כל לעולים הנמצאים כבר אצלנו, ואחר-כך לאלה שיבואו. לא ייתכן שבעלה אנשים חדשים ארצה ונתן לאלה שיסגרו כבר, לברוח.

החלטות: לא לקבל את הצעת חבר הכנסת בר-יהודה.

המתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה.

י. בר-יהודה:

לשיכון עממי אני מציע להוסיף: ותיקי ההתיישבות - 1000 יחידות - 2,000,000 לירות.

בסעיף שיכון סומחים אני מציע להוסיף את הטלים: "שיתיישבו ויתאזרחו בארץ".

ה. יור' י. גורדי:

במקרה זה ניהאלץ לוותר על שרותם של כמה וכמה סומחים שאינם רואים את עצמם עדיין סוכנים להתיישב בארץ ולהתאזרח בה.

החלטות: לא לקבל את הצעותיו של חבר הכנסת בר-יהודה

לקבל את הצעת הממשלה לפרק "שיכון".

המתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה.

החלטות לרצון יתת המסומיות

י. בר-יהודה:

בסעיף הלוואה להקמת קרן לפיתוח מפעלי ביוג, אני מציע להגדיל את הסעיף 500,000 ל-800,000 לירות.

א.ב.

י. גור: אני מציע להוסיף לירושלים 150,000 לירות, לתל-אביב 150,000 לירות, ולחיפה - 50,000 לירות, ביחד - 350,000 לירות מן הרזרבה הכללית.

החלטות: לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה.

לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בדר.

לקבל את הצעת המשלה.

המתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה

לחבר הכנסת בדר.

בנינים למסודות רפואיים לילדים-ספר ומסודות ממשלתיים

י. גור: בטעין בנינים לבתי-ספר כתוב הסכום 2,400,000 לירות, מולח אפשר להביא בחשבון סכום של 3,400,000 לירות, כי סיליון אחד הוכנס כמפרעה על חשבון תקציב 1955/56. סכום זה יסולק החל מאפריל 1955, על חשבון עבודות שיישאו עכשיו. תימסר בענין זה הודעה מעל במת הכנסת.

י. בר-יהודה: בטעין השקעות במסודות רפואיים ממשלתיים אני מציע להוריד 75,000 לירות מבית-החולים פוריה.

בהצעת התקציב הנוכחי אין טעין על השקעה בבנין הכנסת. אני מציע להכניס טעין זה ולכתוב: "השקעה בבנין הכנסת - לירה אחת", על-פנת שאוכל לדבר על ענין זה מעל במת הכנסת.

י. בדר: בטעין בנינים ממשלתיים אני מציע להפחית מצי סיליון לירות.

החלטות: לא לקבל את הצעותיו של חבר הכנסת בר-יהודה.

לא לקבל את הצעת חבר הכנסת בדר.

לקבל את הצעת המשלה.

המתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה

לחבר הכנסת בדר.

קרינת המעלים לרבים

י. בר-יהודה: אני מציע לסחוק את טעין הלוואות לעידוד היירות ובתי-סלון. מנו מתקרבים לרנויה בענין זה. בענין בתי-סלון השקענו הלוואות עצומות, והבנינים עוסדים לא במורים. הסכום של 500,000 לירות יביא יותר תועלת לשיכון עולי טונים.

החלטות: לא לקבל את הצעת חבר הכנסת בר-יהודה.

לקבל את הצעת המשלה.

המתייגות לחבר הכנסת בר-יהודה.

חברות ציבוריות

מ. סורנסב: המגטה היא: מתן הלוואות לחברות ציבוריות אשר עוסקות בדרך-כלל בשיכון ובפיתוח

אזורי השיכון, בעיקר בשיכונים-עולים, כגון: שיכונני עמידר ורטקו. דבר זה נעשה בתיאום עם הרשויות המקומיות. סכום זה נועד, למשל, לפיתוח האזור של חטי-טבריה, לפיתוח הדרכים סביב לשיכונים. ישנו גם סכום לקופת-חולים בקשר לפיתוח הגסיעות והאזורים סביב בתי-החולים החדשים, וכו'. זהו הטעין "חברות ציבוריות".

א.ב.

אני מציע למחוק את הטעיף הזה ולהעביר את
הקצבה לסעיף הבטחון שהצעת.

י. גור:

אני מציע להוסיף לסעיף זה את המלים "לפי רשימה
שתאוסר על-ידי ועדת הכספים". אם הצעה זו לא
תקבל - אני מציע למחוק את הטעיף.

י. בר-יהודה:

הדוח: לא לקבל את הצעתו הרגשונה של חבר הכנסת בר-יהודה.

לא לקבל את הצעתו האלטרנטיבית של חבר הכנסת
בר-יהודה, המסותפת לזו של חבר הכנסת בדר.

לקבל את הצעת הממשלה בטעיף חברות ציבוריות.

המליצות לחבר הכנסת בר-יהודה

לחבר הכנסת בדר.

עבודת ציבוריות

י. בר-יהודה: ישנו כאן טעיף: "השתתפות בתקציב הרגיל, הוצאות
סוכנות של העבודות הנ"ל - 970,000 לירות".
סכום זה מהווה 14% מתקציב העבודות הציבוריות. לדעתי 14% להנחלת עבודות
זהו אחוז גבוה מדי.

הי"ר י. גורי: אין זו מדטיניסטרציה בלבד. באחוז זה נכללים
גם סנהלי עבודה וכו'.

סר. ארנון: כל המנגנון הקבוע של מחלקת עבודות ציבוריות
סופיע בתקציב הרגיל, וזאת כדי לאפשר לאנשים
אלה סטטוס של עובדים מסלתיים קבועים. ביניהם נכללים לא רק אנשי ההנהלה
המדטיניסטרטיבית, אלא המנגנון הטכני. אולם אותם אנשים העובדים בכבישים,
הם נכללים בתקציב הפיתוח, בקטר עם החזקת כבישים ובניית כבישים חדשים.
זה ה-14%, ואין זה אחוז גבוה מדי.

י. בר-יהודה: את הענין הזה עלי עוד לבדוק טוב. אולם אני
מציע להוריד את הסכום ולהעמידו על 500,000 לירות.

הדוח: לא לקבל את הצעת חבר הכנסת בר-יהודה.

לקבל את הצעת הממשלה.

המליצות לחבר הכנסת בר-יהודה.

עבודת להגברת התעסוקה

י. בר-יהודה: בטעיף הגברת התעסוקה בחקלאות - עיבוד חוות
חקלאיות ע"י חברות "ייצור ופיתוח" חק"ל
וכו', אני רוצה לשאול: האם אלו הלוואות?

סר. ארנון: כן אלו הלוואות. דבר זה יכתב בטפורס.

סר. גוס: (קורא את התיקונים שפורסמו לסעיף "עבודות
להגברת התעסוקה").

י. בר-יהודה: הטעיף "הכשרת קרקע ע"י עקירת פרדסים מוזנחים,
טיקול וכו'", האם זוהי הלוואה או הסקעה?

סר. סורוקר: זוהי הסקעה מסלתיית, על-פי-רוב בקרקעות
מסלתייות שיש בהן פרדסים מוזנחים. אין הכוונה
ם של אנשים פרטיים, אלא אדמות המדינה.

א.ב.

אני מציע להוסיף 3 לירות לעבודות ציבוריות.

י. בדר:

לעבודות להגברת התעסוקה יש לי תוספת כללית של 2,000,000 לירות בקשר לעבודות-דחק.

י. בר-יהודה:

הדו"ט: לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בדר.

לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה.

לקבל את הצעת המטסלה בסעיף עבודות להגברת התעסוקה.

המליצות לחבר הכנסת בדר

לחבר הכנסת בר-יהודה.

מר טרוסקר: אתמול נשאלה שאלה בקשר עם דואר-נע. ישנו היום קו אחד שבטיסו במגדל-אסקלון, והוא מטפס את הנגב הצפוני. ישנם שלוש קווים בבאר-שבע, המטפסים את הסביבה.

ח. לטרון: שאלתי היתה בקשר לנגב הדרומי, ואני מבינה שנגב הדרומי - משאבים וכו' - אין קווים.

בתחום משרד הדואר אני מציעה להוריד מהתקנת קווים 50,000 לירות, ולהעביר סכום זה לדואר-נע בנגב הדרומי.

א. הרצפלד: גם בענין זה אני מבקש להביא את ההצעה לתשומת-לב שר האוצר.

הדו"ט: להביא את ההצעה בענין העברת הסכום של 50,000 לירות מ"התקנת קווים" ל"דואר-נע בנגב הדרומי" לתשומת לב שר-האוצר.

היו"ר י. גורי: עלינו עוד לסיים את ההצבעה בסעיף התחבורה. ההצבעה בסעיף זה נדחתה בגלל הבעיה שנתעוררה בקשר עם המבדוק הצף. בשעת הדיון בענין זה נשאלה שאלה המעסיקה כיום את דעת הציבור. מר רזילי משרד התחבורה נתן תשובה בענין זה. תשובתו של מר רזילי מחייבת הסבר נוסף מטעם המטסלה, ולפני שאבקש את מר טפיר להשיב לנו בענין זה, אקרא את הקטע מהפרוטוקול בו רשומה תשובתו של מר רזילי בענין המבדוק:

מר רזילי: - בקשר למבדוק יש הסתוריה מאד חשובה. כשהגשנו לפני

שנה וחצי תכנית לקניות שילומים, הכנסנו ציוד לרכבות, ספנות והכנסנו גם בקשה לתקציב למבדוק. לפני שנתיים עשה משרד התחבורה הסכם ארוך עם חברת "היסה" שקיבלה קונצסיה ממשרד התחבורה לבניית המבדוק בארץ. סומכים מחוץ-לארץ ומכאן קבעו את המקום, וצריך היה לגשת להכין את המקום בסביל המבדוק. העבודה היתה צריכה לקחת שנתיים בערך. במסך 18 חדשים אלה שלחנו כמה פעמים תזכורת ל"היסה" שדוע לא מטפלים בהכנת המקום. "היסה" זו חברה של סולל-בונה, יהודי בשם קירשטיין וצ'י. באופן בלתי רשמי שטענו שהסותפים רבים ביניהם ועוסדים להפרד, ולא ביגשו לעשות שום דבר. למשרד התחבורה לא הגישו כל בקשה להכניס מבדוק. לכן בתקציב גם לא מופיע מבדוק. כל הלחץ שלנו לא עזר. כשהייתי בקלן בדאסבר, שמעתי בין השאר שבונים יש מבדוק. גם משרד האוצר לא ידע על כך. אף אחד לא יודע מי הזמין בשילומים או שלא הזמין. אנו לא יודעים; "היסה" אומרת שלא הזמין. זה לא מופיע בשום מקום. בינתיים יש מבדוק. עד היום אין תשובה ברורה מי הזמין. מוטרים שהלל דן הזמין, אבל לא ידוע אם טטעם השילומים או טטעם סולל-בונה ב"היסה". היו מצלנו אנשי "היסה", אמרו שהם רוצים לוותר על הקונצסיה. סמו נטחב הענין עד היום.

א.ב.

לפני שבועיים פנתה "היטה" לנמל חיפה בהודעה שהגיע מבדוק בסביל משרד התחבורה ושיכיבו שם מקום. מנהל נמל חיפה ענה שאין בנמל מקום בסביל מבדוק, והוא מתנגד לקחו את כל רבי-החובלים של הנמל ומהנדסים, וכולם הגישו דו"ח שאין כל אפשרות להכניס אותו לחיפה.

הי"ר י. גורני: - בשעתו העלו הצעה להכניס את המבדוק לנמל הקיסרון.

מר רזילי: - כן, אבל אז צריך להכין אותו. יש צורך בעומק של 14 מטר. אם לעת-עתה מוכנים לא לנצל אותו באופן סלם, הוא יכול לעמוד באמצע נמל חיפה, שם יש עומק של 11 מטר. אבל המבדוק הזה לא יכול לעמוד לבדו; על-ידו צריך לעמוד בית-סלמכה גדול. אילו באו אלינו לפני שנה ומטרו שרוצים להכין את הקיסרון, היו קובעים מי ישלם זאת.

לפני כשבועיים, כאשר ישבו עם הנהלת הנמל, אמרו שנמטר למוטחים לבדוק אם אפשר לסדר את המבדוק בנמל הקיסרון, וכמה זה יעלה, וכמה זמן צריך לקחת, ובינתיים יכניסו אותו לנמל חיפה. אבל אנו יודעים מה זה אצלנו "זמני". אז אמר הטר שהוא לא מוכן להפקיר את נמל חיפה בסביל אנשי הפקר שעשו את כל העניין הזה בצורה הפקדית. מדוע הזמינו? מי שילם בסביל זה? אנו לא שילמנו, והאוצר לא יודע על זה שום דבר. לפני שהטר נטע, הוא נתן הוראה בכתב שהוא מתנגד להכנסת המבדוק לנמל חיפה. כל העניין הזה הוא חוסר לבדיקה לוועדה ציבורית בשלב גבוה מאוד: מי יצא, מי שילם, מי הכתובת?

מר טפיר: חלק מהדברים שאני עומד להשיב כעת יעמדו בסתירה לדבריו של מר רזילי.

זה טיפוס שצה"ל מבקש לקנות מבדוק. כבר לפני מספר שנים קנינו מבדוק קטן באיטליה, אבל הוא טבע בים, וקיבלנו את דמי הביטוח. טאז, במידה שגדל הצי של חיל הים, הוא נוטע פעמיים בשנה לאיטליה. זה עולה כ-100,000 דולר. אולם דבר שהוא חסור הדגה יותר הוא, שפעמיים בשנה כל האניות שלנו נמצאות באיטליה. ובפגנו הבטחוני, איש אינו יודע מתי יהיה המצב פחות חסור ואתי יותר חסור. על ידי מקרים "אלה או אחרים" עלול להיות מצב שהצי שלנו לא יגיע בחזרה לארץ בזמן חרום, יתעכב באיטליה או בדרך, או בכלל לא יגיע. זוהי בעיה בטחונית חסורה שדרגה ראשונה. רצוי להשאיר את הצי תמיד בבית.

גם הצי המטחרי שלנו נוטע כולו לתיקונים כאלה בחוץ-לארץ. דבר זה עולה בין 200,000 ל-300,000 דולר לשנה.

שר התחבורה ענה לפני זמן-מה על שאלתא בכנסת, ומטר שהמבדוק הוא עניין שבעדיפות ראשונה - ובוודאי צדק בזה.

אמר להזמנה: - משרד הסילומים, או הנהלת הסילומים, שהוא חלק של האוצר, אינו מזמין שום דבר שהמשרד המעוניין בכך אינו מבקש. בתוך הזמנה של משרד התחבורה היתה המלצה על רכישת מספר אניות עבור צי"ם ו-3-2 חברות אחרות. אף קניה אחת לא יצאה לפועל. כן היתה הזמנה מצד משרד התחבורה לרכישת המבדוק. ועדת השקרים לעניינים כלכליים, אשר טיפלה בהזמנות כלליות מהסילומים, טיפלה אז בהזמנות ציוד לרכבת, טפנות, חשמל, חקלאות, השקאה, תעשייה, ובסעיף של טפנות - 20 טיליון דולר - היה המבדוק. ועדת השקרים לעניינים כלכליים קבעה ועדת-משנה לבחינת התכניות האלו, זוהי ועדת-הורביץ. בוועדה זו השתתפו: מר הורביץ, מר הלל זין, מר יוספטל, גלזקמן ואני. ועדה זאת החליטה על קניית המבדוק.

נכון שהטידורים הקיימים גיין הבעלים הקונים את המבדוק לבין האוצר טרם נעשו. הטיבה העיקרית לכך היא כי כל העניין לא היה ברור לאוצר. על-פי הסכמתים שקיבלנו ממשרד התחבורה חשבו שהנהלת הנמל ומשרד התחבורה מזמינים את המבדוק. התברר שאם המבדוק מזמין גוף מסוים: מחצית למשרד הבטחון, ומחצית לחברת "היטה". למשרד הבטחון ישנה מספנה המעסיקה כ-400-500 איש. הם הגיעו למסקנה שבמידה ויהיה מבדוק גדול שיוכל לספל גם באניות שלהם וגם באניות אחרות, הם

סד ספיר:

יוכלו לבטל את הסטפנה. על-ידי-כך יפתרו גם את הבעיה של הוצאת דולרים
הנוצה, מי-שליחת הצי פעמיים בשנה מהארץ, ויחסלו את הסטפנה שלהם. מסום
כך הם שותפים במבדוק.

אשר לענין מקום עמידת המבדוק - ענין זה
בוודאי אינו שייך לאוצר. ישנה חליפת-סכתבים ארוכה בין "היטה" ובין
משרד התחבורה בענין המבדוק ומקום עמידתו. היה מקום אחד שצריך היה לעלות
11 מיליון לירות, מקום לנקבע על-ידי מוסחים בינלאומיים אשר היפלו
בזמנו גם בהקמת נמל חיפה. עכשיו רוצים להעמיד את המבדוק במקום אחר,
שעמידתו בו תעלה רק 2 מיליון לירות. אין אני רוצה לטפל בענין הפרסטיג'ה
בין משרד התחבורה ובין "היטה", אולם מטלא-מקום שר התחבורה הסכים גם הוא
שלא ייתכן שיפקירו את המבדוק או שיחזירו אותו. הבעיה היא אם להכניסו
לנמל ולהפעיל אותו מיד, או להשאיר אותו זמנית מחוץ לנמל ולהבטיח את
קיומו בלבד. הטענה שהנמל צר מוזרה במקצת. הנציף החדש עבר לידי משרד
התחבורה רק בזמן האחרון, ומהווה מוספת מקום. משרד הבטחון הבטיח לטחור
לענין זה את הסטפנה שלו ביפו - גם זו תוספת מקום. לפני שנה בתקופה זו
טרם היה גם הקיסון - וגם הוא נוסף. ואם להוסיף בשנה הבאה את העובדה
שכחצי-מיליון תיבות פרי-הדד יעמדו בנמל פחות מאשר השנה - הרי אינני
יודע מדוע יהיה המקום צר בנמל.

אתם יודעים שקיימת בעיית מוסחים גרמניים,
והמטלה החליטה שאיננה טרשה להכניס אותם ארצה. לעומת זאת נמסר ענין
הטיפול במבדוק והעמדתו, לחברה הולנדית. חברה זו יכולה לסעון, ובצדק:
אני אחראית עבור המבדוק רק במסך תקופה סטויימת. אם הוא יעמוד מחוץ
למקומו במסך שנה, ורק אחרי זמן זה ניקרא להעמידו במקומו - נסיר מעלינו
את האחריות.

בטופו של דבר יגיע הענין לאיסורו של שר
התחבורה, ודבר זה לא יהיה אובייקט לעתונות לשות חוכמה וטלולת מסדינת
ישראל שהביאה, כמילוי, מבדוק, והעמידה אותו מחוץ למקומו בגלל בירורים
לעניני שילוכים עם הלל דן.

אשר לצד התקציבי: - בתקציב הפיתוח/לא

סופיעה כל תמורה לאביות וציוד שונה, אלא רק אותו חלק שצריך לשלם בשנה
זאת. ולעומתו, בצד ההכנסה, מופיע סכום של 72 מיליון דולר, הכולל את
החלק של המבדוק. אין צורך, אפוא, להוסיף סכום סטויים בהוצאה בשביל
המבדוק.

י. בדר:

מה בענין הפעלת המבדוק גם כאשר יעמוד כבר
בנמל? הרי קיימת בעיית העומק.

א. כהן:

(1) המלצת משרד התחבורה לאוצר להזמנת אביות
ומבדוק, הייתה המלצה בעל-פה או בכתב?

(2) בסעת הבירור שהיה, כאשר סוכם על קניית
מבדוק, האם שכחו לטכס מי יהיו הבעלים
של המבדוק, או שאשאירו שאלה זאת פתחה להחלטת הממשלה?

(3) זכור לי שמשרד התחבורה, בהנחלתו של שר
רמי ז'ל, טיפל בהקמת מבדוק. האם היה זה אותו מבדוק קטן שטבע?

ש. בנ'רנו:

הייתה המלצה של משרד התחבורה, והייתה החלטה
של הממשלה, ושל ועדת הורביץ וכו'. האם
מתי החליץ משרד התחבורה, מתי החליטה הממשלה,
הוזכר המבדוק?

הינ'ר י. גורי:

בתקציב הפיתוח נאמר: "רכישת אביות ומבדוק
צי - 5,300,000 לירות." כיצד מתחלק סכום
זה? גם בדברי ההסבר לא נימנת תשובה על כך.

ש. בנ'רנו:

לפי דברי-ההסבר מכוון סכום זה רק לאביות.
לא נאמר שם מאומה בענין המבדוק.

ט.ב.

סר ספיר:

העומק של 9 מטרים שיטנו במל חיפה, מטפיק בשביל כל האניות - פרט לאניה "ירוסלים" ועוד אניה אחת. המבדוק יכול לעבוד בעומק של 14 מטר. הטענה איננה שלא יוכלו להפעיל אותו, אלא שלא יוכלו להכניס אותו למל בגלל אי-הנוחיות. עד כמה שאני יודע, לא קיימת כלל טענה שלא יוכלו לעבוד עליו, אלא רק להעמידו, כאמור, בגלל אי-הנוחיות.

ההסלצה של משרד התחבורה שיטטה יסוד להחלטת ועדת השרים הכלכליים וועדת הורביץ, ועל-סמך ההסלצה זאת נקנה המבדוק. את התאריכים אבקש לברר ולשלוח אליכם עד מחר. ההסלצה של משרד התחבורה ניתנה בכתב. סר רזילי לא יכחיש זאת.

אשר לענין הכסף: - אנו קנינו בעד סכום סטויים - 10,500,000 דולר, את המבדוק ו-4 הספינות שקנינו: 3 ספינות טא, ואחת מעורבת, טא ונוסעים. הסכום המופיע בתקציב הוא אותו סכום שיש לשלם השנה על חשבון שני האובייקטים יחד: האניות והמבדוק.

אין אני מכיר את כל ההסטוריה של השותפים. ברור שאחד הגורמים הוא הטכסון שהיה ב"היסה". קירשטיין יצא, וקיבל חצי מיליון לירות ישראליות. הכוונה היא שהמבדוק יהיה בשותפות של "היסה" - המורכבת מסולל-בונה, וצי'ם - וחצי יהיה למשרד הבטחון.

י. גדר:

אין לי כל טיבה לפקפק בדבריו של סר ספיר. אולם מצד שני אין לי טיבה שלא להאמין לדבריו של סר רזילי, שסמרו את הדברים שהשמיע סר ספיר. בסלב זה הידיעות שסטר לנו סר ספיר אינן מטפיקות, והן מנוגדות לידיעות שסטר סר רזילי. כוונתי לבעיית עווק הבמל ואפשרות עבודתו של המבדוק בעומק זה.

אני מציע, אפוא, לבחור ועדת-משנה לשם חקירת הענין. ועדת-משנה זאת תביא דו"ח לוועדת הכספים. אם הצעתו זו תתקבל - אינני רואה טיבה שלא לאשר את התקציב. אם הצעתי לא תתקבל - איאלץ להביא את כל הענין בפני סליאת הכנסת.

הינ'ר י. גורני:

אני מציע להזמין את סר רזילי, ולאחר שנביא לידיעתו את דברי סר ספיר כאן, נטמע את דבריו שנית. אולם אין לקטור ענין זה בתקציב. לפי שעה אין אני רואה צורך בוועדה.

י. גדר:

אם כך - אני מציע לצורך התקציב לטחוק סעיף זה, ואדבר על הענין מעל במת הכנסת.

א. ברו:

לאחר שעיינתי שנית באותו קטע מהפרוטוקול בו כתובים דברי סר רזילי - הגעתי למסקנה שאין סתירה מסשית בין דבריו של סר רזילי לבין דבריו של סר ספיר. על-כל-פנים, אין סתירה בנוגע לעבר, אולי בנוגע לעתיד. גם אני אינני רואה צורך בוועדה, ומציע להזמין את סר רזילי, שילב כאן ביחד עם סר ספיר. יחד עם זאת אני מציע לבקש מהמטלה שתמסור לנו עובדות וידיעות בענין זה עד אשר הענין יוגא לסליאת הכנסת.

הינ'ר י. גורני:

השאלות היחידות בענין המבדוק הקשורות בתקציב הן: (א) האם יש צורך במבדוק הזה; (ב) אם אפשר לקבל אותו במתנה, או צריך לשלם עבורו כסף.

ש. בורגון:

יש אצלנו חברות הסזמינות ציוד ללא אישור מוקדם וללא קבלת דטיון, ומעמידות את המטלה בפני עובדה קיימת. יש לי הרושם שמקרה דומה קרה גם הפעם. אני מציע לבדוק פעם אחת ולתמיד מי עושה את הדברים האלה, וכיצד הם נעשים. לא הייתי מציע לעבור על דברים אלה לסדר-היום.

האם המדובר הוא רק במבחק, או הוזמן גם הציוד הדרוש לבתי-סלאכה ולעבודה מסביב למבדוק הזה?

סר ספיר:
ב-1947 הזמינה ה"הגנה" מבדוק טכניטליה.
ב-1948-49 נטינו להכיא אותו טרצה, אולם
הוא טבע ביה, וקיבלנו את דמי הביטוח. איננו רוצה סיהיו כאן אי-הבנות
בקשר עם המבדוק שכאילו נקנה לפני 6 שנים.

כל אלה שהזמינו אניות, הועמדו בפניהם
תנאים שונים. 10 שנים הלוואה עד לקבלת האניות, 10 שנים כהלוואה ב-5%.
"היסטה" מנהלת היום טשא-וסמן עם האוצר. הם רוצים תנאים קצת יותר טובים.
אם לא נסכים לתנאים יותר טובים - קיימים התנאים הנוכחיים: 10 שנים -
5% ריבית.

אני מניח שהמבדוק נקנה בצורה שאפשר יהיה
לעבוד אותו. פרטיות בענין זה אפשר לקבל ממנטי משרד התחבורה.

המבדוק נקנה על-פי בקשת משרד התחבורה, שהיה
הטוען לספינות, דכבת ומבדוק בוועדה-הורביץ.

הינ'ר י. גורי:
אני מציע לסכם את הדיון הזה בהצבעה על
התקציב, ואת הבירור בענין זה נמשיך ביום
ב' הבא.

הדוולט: לקבל את הצעת המטסלה בסעיף של 5.300.000 לירות
לרכישת אניות ומבדוק צף.

זכות הסתייגות לחבר הכנסת בדר.

סר ספיר:
נשאלה כאן שאלה בענין מקור הכסף לרכישת
סניות של חברת החשמל. אתפול יצאה מבעלי
הסניות הצעה השונה מהצעתם המקורית. היות ו-90% של המימון נעשים על-ידי
הלוואה, שהתסלוט הראשון שלה הוא באפריל 1955 - לא חשבנו צריך להכניס
סעיף זה בתקציב השנה. ייתכן שב-15 באוקטובר 1954 נצטרך לשלם סכום מסוייח
שיאמר מהצעה קודמת, ואותו צריך יהיה לקחת סתוך הכסף המיועד לחברת החשמל.
אם לא נוצל את כל הסכום בסעיף זה, או שנבקש בטכיל זה הקצבה מיוחדת.

הדוולט: לאשר את פרק התחבורה בתקציב הפיתוח לפי
הצעת המטסלה.

הינ'ר י. גורי:
נפטיק עכשיו את הישיבה עד לאחר שטיעת
באות-הסיכום של סר החוץ בישיבת טליאת
הכנסת וההצבעות, וכן נחדש את הישיבה לסיננ. ההצבעות.

(הישיבה נועלה בשעה 11.05)